

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

4. Quando fæmina violenter cognita à viro peccet, vel non peccet mortaliter? Et an ad evitandam mortem, vel infamiam possit mulier pati externam corruptionem, non tamen consentiendo, sed mere passive ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

dragesima, nisi Ecclesia prohibuisset, caret culpa; hic vero non occiderem si non esset peccatum, aut offensa Dei; quia hoc vltimum absque sua malitia intelligi nequit, & conditio illa negans inuoluit contradictionem.

4. Verum Valentia *tom. 2. disp. 6. q. 4. punct. 4.* Sayrus in *Clauis Regim. lib. 8. c. 7. n. 28. & 29.* Salas in *p. 1. r. 1. 3. disp. 16. sect. 27.* Valquez *disp. 116. c. 2. n. 4.* & alij, docent quod quoties conditio omnem malitiam, & deformitatem ab actu auferat, excusat a peccato, secus autem si non auferat; & ideo non peccaret si quis diceret, occiderem inimicum, si mihi liceret, vel malum non esset; peccaret vero si diceret, occiderem inimicum, si supplicium, vel infamia non timerem. Rationes vero huius differentie apud Doctores citatos inuenies.

RESOL. III.

An sit maius peccatum inducere mulierem ad fornicandum, quam illam occidere? Ex *p. 9. r. 8. & Misc. 3. Ref. 35.*

§. 1. **R**espondeo, quod si prouocans directe, & per se intendit mortem spirituale mulieris, nimirum, si velit directe, vt amittat gratiam, simpliciter grauius peccat, quam occidens; secus vero quando per se primo, & directe solum intendit delectationem. Et suadetur primo supposito hoc duo peccata posse tripliciter comparari: aut enim vtrumque nocentium mortis, scilicet, spirituales, & corporales; est in illis directe, & expresse intentum: aut vtrumque est indirecte volitum: aut tandem vnum directe, & alterum indirecte est volitum.

2. Quo supposito, ostenditur nostra conclusio: quando nocentium spirituale est directe, & formaliter volitum, tunc peccatum prouocandi mulierem in dicto casu est peccatum odij formalis proximi, & scandali: quod quidem cum directe sit contra charitatem est grauius, quam peccatum homicidij, quomodo cum in illo sit volitum nocentium corporale, vt pote quia hoc tantum est peccatum contra iustitiam, ac proinde minus graue, sicut & reuerentia iustitie minus perfecta est, quam reuerentia charitatis: ergo. Secundo probatur: quia scandalum, ratione damni spiritualis tunc est speciale peccatum contra charitatem, quando aliquis directe, & per se intendit spirituales ruinas proximi: secus autem, quando tantum indirecte, & secundario illa intendit, vt ex his, quae communiter docent Theologi cum D. Thom. 2. 2. 9. 4. 3. art. 3. supponimus: sed in dicto casu, si prouocans mulierem velit directe eius mortem spirituales, tunc per se intendit spirituales ruinas proximi: secus vero, si eius nocentium spirituale indirecte intendat, ergo primo modo duntaxat constituitur peccatum illud in specie scandali, ac proinde grauioris malitiae: secus vero secundo modo, quia tunc non accipit speciem scandali, sed tantum prouocationis ad delectationem per se intentam: quae proinde minoris malitiae est, quam homicidium, quouis modo in illo corporalis mors intendatur. Et ita hanc sententiam docet Lorca in *1. 2. q. 73. art. 8.* & ibi etiam Caietanus quibus adde Valquez *ibi dem, disp. 102. c. 4. & 5.* cum Aluarez *disp. 137.*

3. Nota tamen, Curielem in *1. 2. q. 73. art. 8. dub. 1.* absolute docere, inductionem ad fornicationem esse maius peccatum, quam homicidium: quia in tali casu prouocans ad fornicandum; peccat grauius grauitate essentiali, quam occidens mulierem: nam iste, licet peccet grauius grauitate essentiali, sed non totali, quae conflatur ex essentiali, & accidentalibus: grauior autem est malitia, quae conflatur ex essentialibus, & accidentalibus, quam illa, quae solum est essentialis: ergo grauior est in dicto casu malitia prouocantis, quam occidentis. Minor est nota, & maior probatur: quia mors spiritualis volita, etiam indirecte, est obiectum peius, quam sola mors corporalis: ergo tribuit actui peiorem speciem mali-

tiae. Sed tu ne deferas distinctionem primae sententiae.

RESOL. IV.

Quando femina violenter cognita a viro peccet, vel non peccet mortaliter?

Et an ad euitandam mortem, vel infamiam possit mulier pati externam corruptionem, non tamen consentiendo, sed merè passiuè se habendo?

Et in dicto casu quid est dicendum, si in muliere vim patiente adesse periculum consentiendi?

Ex quo etiam inferatur, quod si vir, & femina cohabitent cum manifesto periculo interna libidinis, & separari non possint sine ingenti periculo mortis, infamiae, vel scandalo, an sit licitum vna permanere cum eo periculo, & c. Ex *part. 3. r. 6. Misc. 2. Ref. 31.*

§. 1. **R**espondeo, quod femina, quae violenter a viro aliquo cognoscitur, non peccat si duo habeat. Primo contrariam voluntatem non consentiendi eiusmodi copulae. Secundo, impedire quantum in se est talem violentum effectum, alioquin censeretur consentire: ideo tenetur impedire talem violentum cum clamore, cum conatu, & renuū corporis, & c. Et ita docent Adamus Tannerus in *part. 2. D. Thomae disp. 2. quest. 1. dub. 4. n. 56.* Valentia *10. 2. disp. 2. q. 1. punct. 3.* Filiucinus *tom. 2. r. 21. c. 2. n. 67.* Azor. *1. lib. 1. c. 9. q. 3. Reginald. 1. 2. lib. 22. c. 1. sect. 1. n. 20.* Syluius in *2. 2. q. 1. 4. art. 2.* Bonacina *de legibus, disp. 2. q. 8. punct. 2. n. 2.* Sayrus in *Clauis Regim. lib. 2. c. 2. n. 4.* Medina in *part. 2. D. Thomae 9. 6. art. 5. ad 2. & alij.*

2. Notandum est tamen, quod licet mulier, vt dictum est, non possit cooperari fornicationi, quia hoc est intrinsecè malum, & potius mortem sustinere debet, quam tamen ad euitandam mortem potest mulier pati externam corruptionem, non tamen consentiendo, sed merè passiuè se habendo, quia non tenetur mortem sustinere, sed dum interitus non consentit eiusmodi copulae, & fecit, quod potuit ad illam vitandam, vt supra. Ita Sotus de *iust. lib. 5. q. 1. art. 5.* Nauarrus *c. 16. n. 1.* Rodriguez in *summa 1. 1. c. 290. n. 1.* Molleus in *summa 1. 1. r. 8. c. 2. n. 38.* & alij.

3. Sed plus addit Ioannes Salas in *p. 1. r. 3. disp. 3. sect. 1. num. 31.* nempe hanc sententiam esse veram, etiam si in muliere vim patiente, adesse periculum consentiendi; quia ait ille, saepe licet periculum peccati non fugere ad vitandam mortem, infamiam, vel aliud incommodum grauissimum, vt si vir, & femina cohabitent cum manifesto periculo interna libidinis, & separari non possint sine ingenti periculo mortis, infamiae, vel scandali, licitum erit vna permanere cum eo periculo, quod non amatur, nec temere suscipitur, sed necessitate quadam toleratur. Sic Salas.

4. Verum haec sententia displicet Molleus *ubi supra*, & multis Patribus Societatis Iesu, & nostrarum Religionis ab ipso consultis; & illam impugnat Martinez *tom. 1. in p. 2. quaest. 6. art. 5. dub. 1. ad art. 1.* & etiam Alphonsus Curielem in *p. 2. D. Thomae 9. 6. art. 5.* & ratio est, quia exponere se periculo consentiendi est secundum se actio mala moraliter respectu ipsius feminae, & prohibita praecipio naturali negativo, quod obligat semper, & in omni euentu. Ad exemplum vero, quod quoad cohabitationem adducit Salas, respondeo, quod non est intrinsecè malum, & in illo casu possunt per Confessarium adhiberi multa remedia. Dicendum est igitur cum Curielem *ubi supra*, quod si femina non timeat periculum consentiendi, videtur probabilis sententia eorum, qui dicunt, quod solum tenetur facere id, quod commode poterit, habita ratione periculi, in quo versatur: ita quod si ex voce ratione, aut alia resistentia possit sequi graue incommodum, vt mors infamiae, vel detrimentum

in bonis suis, non tenebitur ea vti, quoniam oppressio in isto casu non habet rationem actionis libera respectu feminae, sed purae passionis, & resistere ipsi, solum praecipitur praecipio affirmatiuo, quod non obligat in omni euentu, sed iuxta mensuram rationis, & ex consequenti modo morali, & humano, atque proinde non obligat cum tanto periculo. Ita ille, & ego.

RESOL. V.

An mulier vi oppressa non teneatur clamare ad euitandam mortem, infamiam, &c. etiam si adsit periculum consentiendi in copulam carnalem?

Et an sit deneganda absolutio penitenti, qui mutuo dedit concubinae centum aureos, quorum recuperationis spem amittit, si de domo eam eiicit? Ex part. 3. tr. addit. Ref. 27.

Quae hic est Ref. antec. §. Sed plus, & lege doctrinam ref. §. nor. a. praecitati, §. Sed plus, & hic supra extref. §. Nora etiam ad medium veni. si qua tamen.

§. 1. Non teneri mulierem in tali casu clamare docuit Salas, quem adduxi in 3. p. trall. 6. re. fol. 3. cui nunc addo Seraphinum Freytam in nouis additionibus ad tr. de Confess. fol. 19. n. 26. vbi sic ait, Ex periculi permissione inferitur feminam per vim compressam non teneri clamare ad euitandam mortem, infamiam, aliudve simile, tamen si exponat se periculo consentiendi seu comparandi libidini, vt bene resoluit Salas, & constat ratione; etenim etsi femina in animo dissentiat, ex natura tamen vi in tali opere non potest non adesse periculum consentiendi, & cooperandi. Ergo nunquam ei id permittere debet, aut non obstante eo periculo excusanda erit. Ita Freytas.

2. Sed ego vbi supra contrariam sententiam docui ex rationibus & DD. ibi adductis quibus nunc addo Ioan. Sancium in selectis, disp. 10. n. 17. qui tamen postea n. 20. improbabiler docet non esse negandum absolutionem penitenti, qui mutuo dedit concubinae centum aureos, quorum recuperationis spem amittit, si domo eam eiicit. Sed hanc opinionem praeter Freytam loc. cit. n. 25. refellit etiam Cautus Palasus; 1. tr. 2. disp. 3. punct. 9. §. 3. n. 14. nam si ipse Sancius non permittit periculum, vt visum est, ad euitandam mortem, infamiam, &c. quomodo admittendum est ad euitandum damnum centum aureorum?

RESOL. VI.

An si quis haberet copulam cum femina mortua, quodnam peccatum luxuria committeret?

Et an talis circumstantia copula non sit aperienda in confessione, sed sufficiat asserere se pollutionem habuisse?

Et an incidat in casum reservatum, de coeuntibus cum brutis, qui cognosceret belluam, quae iam est mortua, licet intra eius vas seminet?

Et inferitur, quod si quis percuteret Clericum mortuum, an incidat in censuram Canonis? Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 1.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 6. ref. 130. §. vlt. ad me. diom. a. v. quia praef. t.

§. 1. Non est scelus, quod malitia humana non commiserit. Plures Confessarij testati sunt mihi sapius in Praxi tale delictum accidisse: & fert fama in magna Italiae Ciuitate cum quadam nobilissima muliere perpetratum fuisse. Posset itaque aliquis dicere, hoc delictum reducendum esse saltem ad fornicationem; quia licet femina mortua proprie non sit femina, aequiuocè, & analogicè dicitur femina, sicuti dixit Aristoteles 4. Meteor. cap. 12. Oculum mortuum proprie non esse oculum, sed aequiuocè, & analogicè. Ergo copula habita cum muliere mortua; reduciue saltem reducenda erit ad fornicationem.

Tom. VII.

Confirmatur: quia licet Clericus mortuus, non sit Clericus, quia Character imprimitur in animam, tamen, si quis percuteret Clericum mortuum; incidere in censuram Canonis, vt docet Pater Thelaurus in Praxi de poenis Eccles. p. 2. verb. iniuria, c. 2. verf. Ampliatur secundo. Squillante de Primil. Cleric. c. 6. n. 6. Villalobi in summ. tom. 1. trall. 17. difficult. 22. n. 16. & alij, quos alibi adduxi. Ergo & in casu nostro copula habita cum muliere mortua, dicenda erit saltem fornicatio; quia licet proprie non sit femina, est tamen aequiuocè femina; sicut Clericus mortuus, dicitur analogicè Clericus.

2. Sed haec opinio mihi non placet, sicuti nec placet Sanchez vbi infra, asserenti concubitum cum femina mortua non posse dici fornicationem ex rationibus inferius adductis. Et ad confirmationem adductam, respondeo quod opinionem Patris Thelauri, & aliorum refellit Alphonsus de Leone, de Conf. Recoll. 5. n. 55. & alij asserentes, percutientem Clericum mortuum non incidere in Censuram, quia cadaver non est proprie homo. Sed stando in sententia Patris Thelauri, & aliorum dicendum non obstat in casu nostro; nam percutiens Clericum incurrit Censuram, quia illa percussio est iniuriosa statui Clericali. Ergo, &c.

3. Itaque circa praesentem questionem, Amicissimus Pater Pellizzarius putat copulam habitam cum muliere mortua habere malitiam bestialitatis, sic enim asserit in Man. Regul. tom. 1. tr. 3. c. 3. sect. 4. n. 70. Si quaras quam malitiam habeat copula habita cum femina mortua? Respondeo, copulam quidem habitam cum femina mortua includere malitiam bestialitatis, cum bestialitas sit coniunctio carnalis cum re alterius speciei, & femina mortua non censetur amplius speciei humanae, vt patet. Ita ille; cuius sententiam docet etiam nouissime concilijs; & Amicus noster Frater Gesualdus de Bononijs Capuccinus in oper. mor. 1. 2. tr. 12. c. 1. n. 43. vbi docet, peccatum bestialitatis esse peccatum Luxuriae contra naturam mediante copula habita cum indiuiduo, siue supposito alterius speciei, siue sit bestia, siue Diabolus in corpore assumpto, siue Cadauer, vt est in casu nostro. Ergo, &c.

4. Verum circa hanc sententiam habeo magnam difficultatem; nam bestialitas est actio viuientis cum viuente alterius speciei; vnde Escobar in Theol. mor. trall. 1. Exam. 8. cap. 2. n. 77. Filiucius tom. 2. trall. 30. c. 8. n. 161. Tamburinus Opusc. 1. lib. 2. cap. 7. §. 6. num. 78. & alij communiter, desinientes vitium bestialitatis asserunt, esse concubitum cum re animata non eiusdem speciei cum homine. Sed in nostro casu, quando quis copulatur cum femina mortua non habet concubitum cum re animata; ergo talis copula non potest ad bestialitatem pertinere; vt vult Pater Pellizzarius, qui non bene dixit, bestialitatem esse coniunctionem carnalem cum re alterius speciei; sed debet dicere cum re animata alterius speciei, vt patet ex supradictis Doctoribus. Quod confirmatur a fortiori ex doctrina Ignatij Lupi de Casib. reserv. var. 2. casu 10. §. 3. n. 8. asserentis non incidere in casum reservatum de coeuntibus cum brutis, qui cognosceret belluam, quae iam emortua est, licet intra eius naturale vas seminet. Ratio autem vna est, nempe quia non est ibi coitio cum animali, quamuis autem qui coit cum bellua mortua, videatur coire cum animali; attamen non est verum; ceadatur enim non est animal; cum animal secundum commune omnium Philosophorum placitum, sit substantia animata sensitiua; cadaver autem non est animatum, nec sensitiuum; quod sane constat lippis quoque, & tonforibus. Ita Lupus. Ergo quanto magis a fortiori dicendum est, copulam in casu nostro non inducere naturam bestialitatis; cum non operetur cum bellua mortua, sed cum femina mortua? Et ideo sapientissimus Sanchez de marim. tom. 3. lib. 10. disp. 4. n. 14. cum firmasset bestialitatem